

Jacek Kolbuszewski

Wrocławskie Towarzystwo Naukowe

Biuletyn Polonistyczny 32/3-4 (114-115), 159-164

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zes - doc. dr hab. Roman Loth (Warszawa), wiceprezesa - Mieczysław Cieciora i mgr inż. Stanisław Marduć (oba z Zakopanego), sekretarz - Lucyna Zarychta (Poronin), skarbnik - Aleksander Zaczynski (Zakopane), członkowie: Włodzimierz Bartczak (Łódź), mgr Lucja Dankiewicz (Ostrów Wielkopolski), mgr Zofia Grabianowska (Zakopane), mgr Pola Kuleczka (Zielona Góra), mgr Janina Sikorska (Inowrocław). Przewodniczącymi oddziałów są: w Łodzi - Włodzimierz Bartczak, w Zielonej Górze - mgr Danuta Łakomska.

¹ Jej opis znajduje się w "Pismach zebranych" Kasprowicza, t. 4, Kraków 1984, s. 887-888.

czerwiec 1988

Roman Loth

WROCLAWSKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE

Prace Literaturoznawcze

Wrocławskie Towarzystwo Naukowe powstało w 1946 r. i w dużej mierze stało się kontynuatorem tradycji Lwowskiego Towarzystwa Naukowego, od samego zaś początku jego istnienia jednym z aktywniejszych był Wydział I Nauk Filologicznych, którego członkami u schyłku 1946 r. byli: Edward Bulanda, Stanisław Kolbuszewski, Jerzy Kowalski, Tadeusz Mikulski, Leszek Ossowski, Stanisław Rospond i Ananiasz Zajęczkowski. Pierwsze naukowe posiedzenie Wydziału I odbyło się 21 maja 1946 r. Prof. J. Kowalski przedstawił na nim pracę własną "Wydanie krytyczne Hermogenesa De statibus", a prof. S. Rospond - referat "Wit Stwos (analiza nazwiska i imienia)". Od tamtego dnia odbyło się już łącznie kilkaset posiedzeń Wydziału i członkowie Towarzystwa (samodzielni pracownicy

naukowi) przedstawiali na nich bądź prace własne, bądź prace młodszych kolegów, kwalifikowane do druku w wydawnictwach WTN.

Wydawnictwami ciągłymi WTN, interesującymi polonistów, są:
"Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego" (Seria A) - tom pierwszy za rok 1946 ukazał się w 1947 r.¹; poświęcony sprawom śląskim rocznik "Annales Silesiae" - wkrótce ukaże się t. XVIII, 1988; wydawane co dwa lata "Rozprawy Komisji Językowej WTN" oraz - nie posiadające formalnego statusu wydawnictwa ciągłego - "Literaria", założone i redagowane przez prof. Jana Trzynadłowskiego. "Sprawozdania", oprócz streszczeń wszystkich referatów wygłoszonych na posiedzeniach Wydziału, zawierają obszerniejsze rozprawy. Zwrócić należy uwagę na prace takie jak: I. Sikora "Młodopolska wyobraźnia poetycka. Badania tematologiczne nad liryką Młodej Polski" ("Spr. WTN 1981 S.A., 36, s. 129-142); M. Tarnogórska "Poezja erotyczna awangardy krakowskiej jako przykład systemu poetyckiego" (tamże s. 143-162); A. Kuzik "»Śpiewy historyczne« J.U. Niemcewicza jako podręcznik poetyki" ("Spr. WTN" 1982 S.A., 37, s. 47-68); M. Tomicka "Z zagadnień literatury francuskiej w świadomości polskiej krytyki literackiej lat 1886-1918. Symbolizm a tradycja literacka" (tamże, s. 69-88); J.A. Choroszy "O przestrzeni w liryce modernistycznej. Typologia i operacje" (tamże, s. 89-106); Cz.P. Dutka "Powroty i odejścia Kordiana. Poetyka romantyzmu w prozie i filmie" ("Spr. WTN" 1983 S.A., 38, s. 93-113); A. Staniszewski "Obecność tradycji czarnoleskiej w tłumaczeniach pieśni niemieckich poetów (XV-XIX w.) zamieszczonych w kancjonale mazurskim" ("Spr. WTN" 1984 S.A., 39, s. 129-162); A. Nikliborcowa "Z dziejów romanistyki na Uniwersytecie Lwowskim 1897-1939" ("Spr. WTN" 1985 S.A., 40, s. 112-131).

Do dorobku wydawniczego Towarzystwa należą także książki wy-

dane w serii A Prac Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego (do 1988 r. - 239 pozycji bibliograficznych). Obejmują one liczne prace z zakresu literaturoznawstwa, historii literatury polskiej, literatur antycznych, francuskiej, hiszpańskiej, włoskiej, niemieckiej, angielskiej, literatur słowiańskich oraz teorii literatury i metodologii nauk humanistycznych. Nie ma przesady w twierdzeniu, że jest to dorobek znaczny, legitymuje on zaś przynajmniej w części aktywa wrocławskiego środowiska literaturoznawczego. Wszystkich prac wymienić się tu oczywiście nie da, zwróćmy przeto uwagę na wybrane, ilustrujące bez mała półwieczną tradycję WTN i jego współczesność:

- prace anglistyczne - M. Gottwald "Satirical elements in Ben Jonson's comedy" (Wrocław 1969); J. Krzyżanowski "Shakespearian modifications" (Methodical prolegomena) (Wrocław 1948); G. Sinko "John Wolcot and his school" (Wrocław 1962);
- prace orientalistyczne - J. Reychman "Znajomość i nauczanie języków orientalnych w Polsce XVIII wieku" (Wrocław 1950); L. Skurzak "Étude sur l'épopée indienne" (Wrocław 1958); H. Wałkowska "Kult zmarłych w Indiach Starożytnych. Studia z etnografii Indii" (Wrocław 1973);
- prace z zakresu filologii klasycznej, nowołacińskiej i kultury antycznej - B. Biliński "De Apollodoreis in Pliniana Graeciae descriptione obviis" (Wrocław 1948); J. Krókowski "Mikołaja Husowskiego »Carmen de bisonte«" (Wrocław 1959); W. Steffena "De duobus Sapphus carminibus redivivis" (Wrocław 1948);
- prace germanistyczne - M. Urbanowicz "Oświecenie w literaturze niemieckiej na Śląsku" (Wrocław 1965); G. Kozielek "Das dramatische Werk Zacharias Werners" (Wrocław 1967); A. Stroka "Carl Hauptmanns Werdegang als Denker und Dichter" (Wrocław 1965);

- prace romanistyczne - A. Nikliborc "L'enseignement du français dans les écoles polonaises du XVIIIe siècle" (Wrocław 1962);
- prace rusycystyczne - Z. Barański "Literatura polska w Rosji na przełomie XIX i XX wieku" (Wrocław 1962); T. Poźniak "Dostojewski w kręgu rosyjskich symbolistów" (Wrocław 1969).

Z książkowego dorobku wydawniczego WTN w ciągu ostatnich kilkunastu lat wymienić (już bez owego uszczegółowienia podziału) dla przykładu należy: K. Gajek "Bertold Brecht na scenach polskich 1929-1969", Wrocław 1974; A. Nikliborc "La Littérature française pour la jeunesse au Siècle des Lumières", Wrocław 1975; A. Szas-tyńska-Siemion "Epinikion greckie", Wrocław 1975; P. Sawicki "Twórczość literacka Vincente Blasco Ibáñez i jej recepcja w Polsce", Wrocław 1978; J. Ławińska-Tyszkowska "Bukolika grecka", Wrocław 1981.

Siłą rzeczy, także i dlatego, że polonistyczny dorobek w pracach Towarzystwa był ilościowo największy, szczególną uwagę zwrócić tu trzeba na prace dotyczące literatury polskiej, obecne w dorobku Towarzystwa od początku jego istnienia. Waga streszczeń pomieszczonych w "Sprawozdaniach WTN" polega też na tym, że informują one m.in. o obszerniejszych pracach, które z różnych względów nie mogły ukazać się w całości, jak było to z monografią "Pana Tadeusza" pióra S. Kolbuszewskiego, której druk wstrzymały względy cenzuralne (S. Kolbuszewski "Epopeja. Studium o »Panu Tadeuszu«", "Spr. WTN" 1979, 4, ss. 79). Nie wymieniając zaś kilkudziesięciu pozycji książkowych, jakie ukazały się pod auspicjami Towarzystwa i dokładnie wyliczając tylko książki z ostatnich kilkunastu lat, zwrócić należy uwagę, że do wydawniczego dorobku WTN należą m.in. prace o dużym znaczeniu dla wiedzy o dziejach literatury polskiej, jak np.:

- A. Borkowska "Twórczość poetycka Augusta Bielowskiego", Wrocław 1965;
 - J. Cieślikowski "Wierze M. Konopnickiej dla dzieci", Wrocław 1963;
 - M. Eustachiewicz "Twórczość Dominika Rudnickiego", Wrocław 1966;
 - W. Floryan "Forma poetycka »Pieśni« Jana Kochanowskiego wobec kierunków liryki renesansowej", Wrocław 1948;
 - W. Głowala "Sentymentalizm i pedanteria. O systemie estetycznym Karola Irzykowskiego", Wrocław 1972;
 - M. Inglot "Poglądy literackie koterii petersburskiej w latach 1841-1843", Wrocław 1961;
 - E. Marczewski, J. Łanowski "O zdegradowaniu kontemplacji. Wokół wiersza Norwida »Plato i Archita«", Wrocław 1969;
 - L. Szczerbicka "Duma staropolska", Wrocław 1964;
 - J. Woronczak "Teksty polskie w rękopisie nr 43 Biblioteki Kapitulnej we Wrocławiu z połowy XV wieku", Wrocław 1956;
 - B. Zakrzewski "Śląska pieśń ludowa w zbiorach z okresu romantyzmu", Wrocław 1962.
- W ciągu ostatnich piętnastu lat pod patronatem WTN wydano następujące pozycje polonistyczne:
- M. Inglot "Myśl historyczna w »Kordianie«", Wrocław 1973;
 - B. Pięczka "Teoria i typologia opowiadania. Z zagadnień struktury i narracji", Wrocław 1975;
 - J. Trzynadłowski "Rozważania nad semiologią powieści", Wrocław 1976;
 - J. Trzynadłowski "Małe formy literackie", Wrocław 1977;
 - T. Żabki "Poglądy estetyczno-literackie Henryka Sienkiewicza", Wrocław 1979;

- J. Kolbuszewski "Stanisław Dobrzycki (1875-1931). Twórczość historyka literatury", Wrocław 1981;

- J. Ługowska "Ludowa bajka magiczna jako tworzywo literatury", Wrocław 1981;

- A. Kula "Gustaw Antoni Bem", Wrocław 1988.

Wydawnicze możliwości Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego uległy w ciągu ostatnich dziesięciu lat bardzo znacznemu pomniejszeniu, ograniczyło to możliwość sprawowania mecenatu nad młodszymi pracownikami naukowymi i zredukowało możliwości szerszego oddziaływania. Biorąc pod uwagę aktywność Wydziału I Nauk Filologicznych WTN (średnio 8-10 posiedzeń rocznie - i to od lat) oraz fakt, że przedstawiane są na nich prace niejednokrotnie o dużym znaczeniu naukowym, jest zjawiskiem groźnym i szkodliwym, godzącym także w tradycje nauki wrocławskiej. Wobec tej sytuacji już tylko streszczenia prac pomieszczane w "Sprawozdaniach WTN" dają częściowy obraz polonistycznej i to genere literaturoznawczej aktywności wrocławskiego środowiska naukowego. Dodać się wreszcie godzi, że WTN nie jest towarzystwem "regionalnym" i choć w jego działalności prace śląskoznawcze stanowią rozdział zauważalny, to jednak zakres prac Towarzystwa obrazuje zakres zainteresowań i działań jego członków. Stąd także podkreślić trzeba, że szczególne zasługi dla WTN położyli między innymi wybitni historycy literatury, profesorowie Władysław Floryan, Jan Trzynadłowski, obecnym zaś Prezesem WTN jest profesor Mieczysław Klimowicz.

¹ Streszczenia i prace drukowane w całości w "Sprawozdaniach WTN" i w innych wydawnictwach ciągłych Towarzystwa z lat 1946-1947 zarejestrowano w pracy "Wrocławskie Towarzystwo Naukowe. Katalog bibliograficzny 1946-1975", Wrocław 1975.

kwiecień 1989

Jacek Kolbuszewski
Sekretarz Generalny WTN